

VRTEC

ČASOPIS S PODOBAMI
ZA
SLOVENSKO MLADINO

UREDIL
ANTON KRŽIČ

ŠESTINŠTIRIDESETI TEČAJ

V Ljubljani 1916

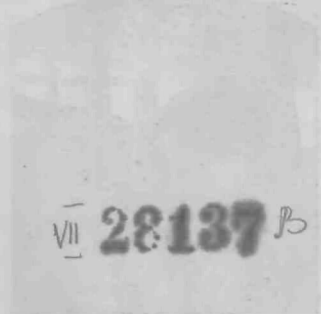
Izdalo društvo „Pripravniški dom“
Natisnila Katoliška tiskarna

VRTEC

CASOPIS ZA PODOBNA
SLOVENSKO MLADINO

IZDANJE
ANTON KRALJ
SESTINŠTIMESLETI TEČAJ

Lastništvo si pridržuje vse pravice.

VII 28137 B 4

V izdajah 1916

izdaja: ...
izdaja: ...

KAZALO

k XLVI. tečaju »Vrtca«.

	Stran		Stran
Pesmi.			
Novo leto	1	4. Kraljeva ponižnost	28
Znancem v tujini	1	5. Dober nauk	29
Deklamovanke:			
1. Sosedov Janez in naš ded	14	6. Ponočni strah	46
2. Tri snežinke priletele	31	7. Otroška preprostost	46
3. Sirota	47	8. Dionizij kupuje modrost	46
4. Pesem o luni	95	9. Kdo je večji mojster?	63
5. Pravljica iz mladosti	143	10. Bomba v zraku	78
6. Francek na straži	158	11. Ošabnost in ničemurnost	78
7. Domovini	189	12. Denar in čast	111
Snežci so se nam stopili	17	13. Sorodstvo	127
Sreča	17	14. Velik in dolg	143
V gozdu	23	15. Neuka dostojanstvenika	143
Ozir v nebo	33	16. Prepozno	175
Velika noč	49	17. Pri ministru	175
Gospod, pri nas ostani	49	18. Odločilen vzrok	191
Bolnik	65	O starem gradu	29
Vedna pomlad	65	Mladostne sanje	39
Molitev pred Marijino podobo	73	Zgodba o sinici	43
V majniku:			
Po šmarnice! — Pred Marijinim ol- tarjem. — Pogovor	78	Gospod je vstal	56
Vrabcen in strašilo. (Z napevom)	79	Med šmarnicami	74
Hrepenenje po domu	81	Pomlad v naravi	77
Vihar	81	Ščinkovčevo gnezdo	90, 106
Škrjanček	89	Frater Sabbas. (S sliko)	104
Sin v vojski	97	V času rož	110
Na potu	97	Kabdal v miru in v vojskinih časih	116
Na travniku	113	Pod hruško. (Kmetiška črtica)	120
Ob nevihti	113	Gozd	125
Doma	129	Počitek na bojnem polju	151
Zvonovi. (Z napevom)	142	Trpljenje za domovino	154
Dete piše očetu	145	Kaj pa je bilo?	156
Pozdrav solncu	159	Razsvetljena okna	157
Na straži	161	Kalín	170
Očeta ni	177	Nad jazbeca	173, 181
Povesti, pripovedke, popisi, prilike in basni.			
Metlar Francek in njegov brat Peter- ček 2, 18, 34, 50, 66, 82, 98, 114, 130, 146, 162, 178	7, 24	V cerkvi Sv. Nikolaja	183
Na žabe	7, 24	Babica	184
Zabavni dogodki iz minulosti:			
1. Po domače	13	Večer	187
2. Zamena	13	Božično drevesce	190
3. Varčnost se ne obnese vedno	28	Dramatična igra.	
Srečna Rožica 137			
Koristni nauki.			
Zakaj?			
1. Zakaj bogotajci tajé Boga? — 2. Zakaj se obdrži led vrh vode? — 3. Zakaj izstreljene krogle žvižgajo, ko leté po zraku? — 4. Zakaj nas kožuovina greje pozimi? 15			

5. Zakaj so mnogi zelo razmišljeni pri molitvi? — 6. Zakaj nekateri živali prespé zimski čas? — 7. Zakaj si poiščejo te živali podzemeljske globine za zimsko spanje?	31	Hiša	127
8. Zakaj so sestre usmiljenke tako priljubljene strežnice? — 9. Zakaj oglodavajo zajci pozimi mlada drevesca? — 10. Zakaj ostane jelovina tudi pozimi zelena?	47	Hiter (hitro)	128
11. Zakaj se mladost imenuje pomlad življenja? — 12. Zakaj večkrat nagloma skopni tudi debel sneg? — 13. Zakaj se zelenje prične najprej v nižavah in le polagoma tudi po hribih in gorah?	63	Hiteti. — Hlače. — Hlapec — Hlev	144
14. Zakaj moramo Marijo bolj častiti kot angele in svetnike?	80	Hoditi. — Hoteti. — Hraniti. — Hrast. — Hrbet. — Hruška	160
15. Zakaj mnogi niso zadovoljni s svojim stanom? — 16. Zakaj ne morejo živali govoriti?	93	Hud (hudo)	175
17. Zakaj slamnate strehe poleti hladé, pozimi grejejo? — 18. Zakaj sta dež in rosa rastlinam tako blagodejna?	112	Hudoben. — Hudobija. — Hudobnež. — Hvala	176
19. Zakaj so posebno koristni izprehodi v naravi?	127	Hvaležnost. — Hvaliti. — Hrana	191
20. Zakaj mnogi ne izvršujejo svojih dobrih sklepov?	159	Zabavne in kratkočasne reči.	
21. Zakaj zapustijo ptice selilke v jeseni naše kraje in se preselijo v južne pokrajine?	175	Rebusi	16, 48
22. Zakaj pravi katekizem, da moramo hrepeneti po krščanski popolnosti?	191	Zastavici	80, 144
Modrost v pregovorih, domačih in tujih:		Demant	112
Govoriti	15	Zemljepisna uganika	176
Govorjenje. — Gozd. — Grablje	32	Šaljiva vprašanja 16, 48, 80, 112, 144, 176	
Grad	47	Kratkočasnice:	
Graja. — Grajati. — Grba. — Grbec. — Grča. — Grd (grdo)	48	Vojaki pri bandi. — Paragraf. — Zgodnji filozof	32
Greh. — Grenek. — Grenkoba. — Grešnik	64	Kaj, ko se pa ne more izpolniti. — Berač. — Birmančkov odgovor. — Pri vojakih. — Iz navade	48
Greti. — Grič. — Greh	80	V apoteki	96
Grlo. — Grm. — Grmeti. — Grob	96	Poslušen otrok	112
Grozdje. — Gruda. — Hasek. — Hči	112	Poslopje brez strehe	128
		Pri vojaškem naboru. — Samogovor	144
		Krivično	160
		Novi listi in knjige.	
		Alojzij Res. Ob Soči	160
		Knjige Družbe sv. Mohorja	176
		Slike.	
		Božični prazniki	9
		Zimska zabava	25
		Planinski zajci pozimi	41
		Dvanajstletni Jezus v templju	57
		Pred Marijino podobo	73
		Bož skrbi za sirote	88
		Frater Sabbas deli kosilo goriškim revežem	105
		Sedež modrosti	121
		Cesar Franc Jožef I. ob 86letnici rojstva	131
		Sv. Francišek, nežen prijatelj narave	153
		Prvi sneg	169
		Bolnega otroka božičnica	185

V R T E C

Časopis s podobami za slovensko mladino s prilogo „Angelček“.

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1916.

Leto 46.

Novo leto.

Izza gore mlado jutro
vstalo je,
zlato solnčno luč na zemljo
nam poslalo je.

„Zdravo, zdravo, novo leto!“
svet pozdravlja te srčno! —
Pesem radostna valovi
čez zemljo.

Pa utihne brzo pesem —
v zarjo mlado
sto upira se oči:
— Novo leto, novo leto,
kaj prinašaš ti?

Ali nosiš nam skrivnostno
zmage zaželjene dan —
ali boš s krvjo škropilo
še naprej goro in plan?

Jak. Soklič.

Znancem v tujini.

Dalja loči nas neznana,
znanci dragi srečnih let,
V hrepenenju vsi živimo,
da sestanemo se spet
na domovih tihe sreče,
kjer uživali nekaj
v krilih naše domovine
nekaljen smo zemski raj. —

Opustošene domove
morda našli bomo tam,
kjer pred časi ure sreče
so najlepše tekle nam.

Kvišku srca, bratje v boli!
Zima vesno spet rodi:
Po nesrečah lepše solnce
tudi nam spet zažari.

Maksimov.

Metlar Francek in njegov brat Peterček.

Fr. Pravda — Jožef Gruden.

I.

Detinu je živel reven čevljar Konopasek. Ubogi Konopasek ni bil nič kaj zdrav. Tiščalo ga je v prsih. Kašljal je, da ni imel noč in dan miru. Najhuje mu je bilo, kadar se je moral, sedeč na trinogem stolu, držati sklonjeno, raztezati roke in vleči dreto. Večkrat ga je nagnal kašelj, da še k sapi ni mogel priti.

Njegova žena je bila zavoljo tega vsa potrta. Prosila ga je, naj se varuje, in je rajši sama več delala.

Kaj je mogel za to belehavi čevljar, če ni bil več za težko in hitro delo! Vendar brez dela ni hotel biti. Vsak krajcar je hotel zaslužiti. Da bi torej kaj pridobil, je izdeloval različne reči in popravljal sosedom raztrgane čevlje. Žena je bila pa pri sosedih na dnini. Imeli so ljudje z dobrima človekoma potrpljenje in so jima privoščili skromni zaslužek.

Konopasek ni imel svoje lastne strehe. Bil je najemnik in je stanarino komaj zmagoval. Morile so ga velike skrbi. Bog mu je dal dva otroka, oba fanta. Starejšemu je bilo ime Francek, mlajšemu pa Peterček. Francku je bilo devet, Peterčku pa šest let. Oba sta hodila v šolo. Starši so ju oblačili in živili, dasi jim je bilo to jako težko.

Peterček še ni razumel nič o revščini, ker je menil, da imajo starši vsega dovolj in da jim ne bo primanjkovalo, če on malo več pojé. Nikdar ni imel zadosti. Srebal je pelivko, hlastal krompir, pa ves božji dan mu je dišal kruh.

Oče in mati sta kar gledala, kako mu je šel v slast ta dar božji. Solze so jima stale v očeh, kadar sta mu nudila zadnjo skorjico. Sama sta pa jedla malo; krepila sta se z molitvijo, da bi toliko ne čutila gladu.

F r a n c k u sta se oče in mati smilila. Spoznaval je fantič že, da se jima godi slabo. Rad bi jima bil pomagal, a njegove moči še niso zmogle velikega napora. Vendar se je vedno motal okrog očeta, da bi mu kaj pomagal. Hodil je z njim v gozd, upregel se je v samokolnico, nabiral je drva ter delal okleščke in butare. Tudi doma ni nikdar postopal. Toliko da je prišel iz šole, se je že zopet ozrl po delu in ga je tudi vselej našel. Oče je izdeloval coklje in škrpete, vezal metle in metlice, Francek mu je pa pomagal. Prinašal je iz gozda brezove veje in jih obsekaval; večkrat je še celo metlico ali metlo čisto sam naredil. Luknjice je vrtal v coklje tako dobro kakor oče. Pripravil si je žebličke, urezal kožo, pripognil in sešil, — vse se mu je posrečilo, kar je vzel v roke. Kar mu je pokazal oče, vse je zadel. Vsega se je lotil in povsod si je znal pomagati.

Najrajši je pa izdeloval metle in metlice. V tem se je povzpел do tolike spretnosti, da se ni mogel z njim kosati noben metlar. Doma je imel veliko zalogo vej. Sosedje mu jih niso branili sekati v svojih gozdih. Kar je fantič med tednom naredil metlic, jih je šel v četrtek prodat. Ako

ni bilo šole, je hodil po vaseh. Ljudje so ga poznali in so mu rekli »metlarček«.

Francek je jako čislal svojo metlarsko umetnost. Bilo mu je na tem, da izdela močno in trpežno blago. Kdor je enkrat od njeга kupil, ni kupil več od drugega. Ako ga kje dolgo ni bilo, so mu sporočili, da nanj čakajo. Za metlice je dobival po tri, štiri, tudi po pet krajcarjev. Vselej je prodal vse, kar je imel. Dostikrat mu je blaga celo zmanjkalo; a še več je imel naročenega.

Denar, ki ga je Francek skupil, je očetu in materi jako prav prišel. Hranila sta ga za najemnino, pa še za sol in druge potrebe ga je ostalo.

Šole pa Francek ni smel zanemarjati. Seveda bi bil lahko več zaslužil, ko bi ne bil hodil k šolskemu pouku. Ali staršem ni bilo za tak zaslužek, ker so vedeli, da ima to, kar se otrok v šoli nauči, večjo vrednost nego kar Francek zasluži.

Saj jim je bilo že tako žal, da se je Francek premalo učil doma. Vstajal je že pred solnčnim vzhodom. Bil je že zunaj, ko so se drugi šele zbudili. Vračal se je pa domov, ko je zvonilo k sv. maši. Odložil je brezove veje in jelovo dračje v kolnico, nato je naglo zaužil požirek krompirjeve juhe, vteknil v žep kos kruha in odhitei s Peterčkom v šolo.

Peterček pa ni rad vstajal z ležišča. Morali so ga starši dvakrat, trikrat buditi, preden se je predramil iz spanja. Sedel je že, ali oči je imel še zmerom zaprte, in neprestano je kimal. Če mu niso pomagali na noge, je spet omahnil nazaj na postelj in zasmrčal kakor o polnoči. In kadar je stal slednjič vendarle na tleh, je bil kakor slepec. Tipal je okrog sebe, iskal obleko, in dolgo je trpelo, preden se je oblekel. Umivati se ni hotel, razen v topli vodi. Toliko da si je zmočil obraz, pa je že mislil, da je umit. K jutranji molitvi je poklekoval še zaspan. Ali z opominom, da mora prej pobožno moliti, če hoče jesti, so ga starši hitro predramili.

Jed mu je sploh dobro teknila. Kadar je videl krompir na mizi, je že bilo po dremotcu. Popadel je žlico, in preden so drugi enkrat zajeli, je bil on že dvakrat, trikrat v skledi. Če je imel posebe na krožniku, je gledal, da bi mu še naložili; če so pa jedli iz ene sklede, je hotel do zadnjega zajemati.

Šola ni preveč veselila Peterčka. Preden je poznal črke, je raztrgal dva lista abecednika. Gospod učitelj ga je moral vedno drezati, da ni zaspal.

Strog svaritelj mu je bil pa tudi Francek. Vodil ga je v šolo, tam nanj pazil, in doma ga je izpraševal, če je vse dobro razumel.

V gozd ga ni maral s seboj, tudi mu ni bilo dosti pomagano, ako je raznašal v četrtke z njim metlice. To je namreč Peterčka tako izlačnilo, da je tisti dan še enkrat več pojedel. Pa tudi zmerom bi bil rad počival. Komaj je nesel eno metlico, je že stokal pod njo, kakor da ima na rami kdove kakšno breme. Denar za metlico si je pa hotel pridržati, da bi si kupil zemljo ali rogljiček. Obetal je tudi bratu kosček, svetoval mu je, naj bi dal kakšen novčič tudi za hruške.

A Francek ga je dobro zavrnil. In pri tej priložnosti mu je tudi povedal, kakšno pomanjkanje trpe starši.

Tožil je, da oče zmerom bolehajo, in da morajo mati delati sami. »Peterček,« je vprašal, »ali jih nimaš rad?«

Peterček je odgovoril: »O, rad, rad.«

»Kako neki,« je vprašal Francek, »ko jim pa teh krajcarjev ne privoščiš?«

»Saj bi jim dal tudi malo zemljice!« se je hvalil Peterček.

»Peterček moj dragi,« je potožil Francek, »veseli so starši, če imajo kruha pa krompirja; toda še tega nimajo. Kaj ne vidiš, da sami ne jedo, da bi midva ne trpela lakote?«

Peterček je menil, da je žita in krompirja na polju dosti, in da bi ga lahko spravljali domov kakor kmetje.

Tedaj mu je Francek pojasnil, da to žito in ta krompir nista njihova, in da ne bi imeli kaj jesti, ako si hrane ne bi zaslužili.

Da bi prav nič ne jedel, se je zdelo Peterčku nekaj groznega. Zato je rajši dal iz rok krajcarje, da bi imeli starši več za žito in krompir.

Mati je Peterčka tudi lepo učila. Prosila je gospoda učitelja, naj bi mu nič ne prizanesel. Kadar je kaj naredil, mu je očitala, da je očeta razžalil.

»Otrok moj,« mu je govorila mati, »jaz lahko umrjem, oče že tako zmerom pokašljeje, potlej nama pa ne boš mogel delati veselja; zdaj bodi priden.«

To je Peterčka vselej ganilo do solz. Obljubil je, da se bo poboljšal, in se je tudi.

Ker bi bil najrajši kar venomer jedel in spal, zavoljo tega ga dobra mati ni kaznovala. Bila je vesela, če se je le premagal in se ni vdajal požrešnosti. Dokler je staršem Bog dajal moči, so s svojim delom zaslužili toliko, da se je družina pošteno preživela. Oče je bil seveda bolan, zdravje se mu je slabšalo od dne do dne bolj; naposled je legel — in ni več vstal.

II.

Konopasek je bil namreč jetičen. Dokler je hodil, so vsi upali, otroka in mati, da bo še ozdravel. Ko je pa bolnik legel in vedno hujšal, si domači niso več tajili, da oče ne bo več dolgo.

Francek se ni genil od očetove postelje, stregel je bolniku tudi ponoči. In še bolj skrbno kakor kdaj poprej je izdeloval metle in metlice. Hotel je zaslužiti denar za vse bolnikove potrebe; zato je kupoval vse, kar je krepčalo očeta.

Šel je tudi v mesto do zdravnika, gospoda Hvatala. Popisal mu je očetovo bolezen in prosil za zdravila. Ker pa ni imel s čim plačati, je zdravniku obljubil, da mu napravi par metlic ter da bo molil zanj.

Zdravniku je bila vseč dečkova ljubezen do staršev. Ker ni imel nujnega opravila in je bil lep dan, je vzel v roke palico pa odkorakal z dečkom proti Detinu.

Francek je upal, da bo zdravnik očetu pomagal. Zjasnilo se mu je lice, povedal je doktorju za svoje rokodelstvo, pa tudi mater in Peterčka je vzel v misel. Tožil je, da so revni, in ni zamolčal, da Peterček še nič ne zasluži, a da mu je želodec kakor brez dna, ker mu ga nobena reč ne napolni.

»Zlati gospod,« je pristavil, »križ imamo z njim. Zmerom je, pa je venomer lačen. Mati nam bodo tudi še zboleli; nikoli jih ne vidim, da bi jedli, so že tako bledi kakor sneg.

Doktor je vprašal: »Koliko let je Peterčku?«

Francek je odgovoril: »Sedmo je izpolnil.« Pa je pripomnil: »In ravno zato mi njegova požrešnost ni všeč, ker bo, kadar bo starejši, še več pojedel. A toliko ne zasluži noben metlar na svetu, in če bi dobival za metlico tudi po deset krajcarjev in bi jih naredil po dvanajst na dan.«

Doktor ga je tolažil, da bo Peterček vedno manj jedel. Rekel je: »Telo bo manj potrebovalo, kadar doraste, in znal se bo bolj premagovati, ko bo dozorelega uma in pa krepkeje volje.«

Tega pa Francek ni dobro umel in je vprašal: »Kaj ni mogoče, da bi Peterčku želodec malo stisnili — tako na kakšen moder način, da mu ne bi škodovalo?«

A da bi ne mislil kdo, da je bratu nevoščljiv, je pripomnil: »Meni je samó do tega, da bi imeli oče kakšen priboljšek, in da se ne bi trebalo materi toliko postiti.«

V tem mu doktor seveda ni pritegnil. Toda obljubil mu je, da si bo ogledal tudi Peterčka, če nirda ne tiči v njem kakšna bolezen.

Oče je bil jako vesel, ko je prišel k njemu doktor. Sam si je delal upanje, da morda vendarle še ozdravi. Dušil ga je kašelj, ko je razlagal doktorju svojo bolezen, in pomagati je morala mati, da dobro pove, kaj mu je.

Doktor ni razodel siromašni družini, da bolnik ne bo ozdravel. Ni jih maral žaliti, ampak rekel je samo: »Poslal bom bolniku čaja. Pije naj ga trikrat na dan, pa mu bo odleglo v prsih.«

Konopasovka se je s Franckom vred doktorju toplo zahvalila. Peterček mu je pa poljubil roko in obrnil tako njegovo pozornost nase. Deček ni vedel, da se je tudi o njem govorilo. Mirno je otepal svoj krompir.

Na vprašanje doktorjevo, če ga nič ne boli, je odgovoril: »Nič.«

Gospod Hvatal je videl, da je deček zdrav in močan. Potapljal ga je po rdečem licu in naročil Francku, naj bratca spet pripelje; očetu bo dal čaja, Peterčku pa nekaj drugega.

Francek je bil zopet vesel.

Zdravnik ga je izkušal, česa se v šoli uči, pa mu je dobro in jasno razodel svojo učenost.

Dalje je hotel doktor vedeti, kaj misli postati, kadar doraste. Dečko mu je rekel, da metlic že ne bo nehal delati, češ, da mu ni nobeno delo tako ljubo kakor to.

»Poleg tega ni v celem kraju nobenega metlarja,« je pripovedoval, »a ko bi jih bilo tukaj tudi deset, pa se jih ne ustrašim in se jih ne bom: nobeden ne izvrši, kar jaz. Kadar bom večji in močnejši, mi odpade šola, in tedaj bom porabil ves čas za izdelovanje metel.«

Da bi pa gospod doktor ne mislil, da ga šola nemara ne veseli, se je zagovarjal: »Jaz bi hodil tudi pet let v šolo. Ali oče me doma tako potrebujejo. Ne vem, kako bi se preživili, če bi jaz ne zaslužil!«

Doktorju so bile dečkove besede všeč in ne. Da je Francek priden in delaven in da ljubi starše, to je bilo lepo; ali, da se venomer hvali, to se ne spodobi.

Posvaril je dečka, rekoč: »Francek, morda bi od teh desetih metlarjev kdo vendar zmožel to, kar ti? Ne smeš drugih tako hudo zametavati. Kar delaš, tega ne hvali sam, ampak počakaj, da bo tvoje delo videl in pohvalil kdo drugi. Kaj pa je vsa hvala? Bog ve za vse.«

Francka je oblila rdečica in sram ga je bilo tako, da so se mu zaiskrile solze v očeh.

Doktor ni dvomil, da je fantič priden, pa ga je hotel samo posvariti. A ko je videl, da si je vzela njegove besede tako k srcu, mu je dal roko in prijazno je povzel: »Lepo je, da skrbiš za starše. Le skrbi za očeta. Če ga pa Bog vzame k sebi, ne zapusti matere; in dobro pazi tudi na Peterčka.«

To je ganilo Francka do solz. Žalostno je zaihtel: »Oh, zlati moj oče! Jaz jim hočem verno streči. Da bi le ne umrli!«

Doktor mu je svetoval, naj moli za očeta; tudi mu je obljubil, da bo še prišel k njemu.

Francek se je hotel izkazati hvaležnega; zato je pripomnil, da bo gospodu doktorju do smrti zastonj delal metle, metlice in vse, česar se bo še naučil, kakor: škrapete in coklje.

Za vse to se mu je gospod Hvatal seveda zahvalil. Dejal je, da za voljo Boga vse dela, in ako mu Francek prinese metle, mu jih bode vsakokrat rad in pošteno plačal.

Med takim pogovorom sta prišla z doktorjem v mesto. Francek je šel z gospodom na stanovanje. Sedel je kar na tla. Na lepi stol namreč ni hotel sestiti, da bi ga morda ne umazal.

Preden je dobil čaj, so priskakljali doktorjevi otroci, ki so gledali tujega dečka. Nič se jih ni sramoval. Prijazno se je pogovarjal z njimi, pa svoje igrače, je rekel, naj mu pokažejo.

Imeli so polomljen voziček. Francek je potegnil nož, in prosil za polence. Ko so mu ga prinesli iz kuhinje, ga je obrezal in vteknil, kjer ga je manjkalo.

Voz je bil popravljen in je zopet imenitno držal. Lahko so se vozili na njem čez drn in strn.

Veliko je bilo veselje malih razposajencev. Francek se jim je prikupil. Povedali so očetu, da umeje popravljati ta fantič vozove, in so očeta prosili, da bi mu smeli podariti lesenega konja.

»Dajte mu ga,« jim je rekel oče. »Ali siromaček je; njegov oče je bolan, mati nima kaj jesti, in edini bratec nima kaj obleči. Kaj pravite, kako bi jim pomagali?«

Otroci so se nehali voziti, spogledali so se in šli v drugo sobo.

Vrnili so se, in vsak je nekaj pokazal ljubemu očetu.

Oče je prikimal, da »le«. In nametali so Francku prihranjenih krajcarjev v čepico.

Najstarejši sin mu je podaril tudi ponošeno suknjo, in najstarejša deklica je stekla k materi in jo prosila za kos kolača, ki ga je imela dobiti pri večerji.

Drugi so nato tudi hoteli darovati svoj delež kolača. Zatrjevali so, da si hočejo pritrirati, samo da bi ti ubogi ljudje ne trpeli lakote.

Tudi mati je odstopila svoj kos, in po njenem zgledu še oče, rekoč, da pošiljajo Peterčku namesto zdravil takole darilce.

Francek ni vedel, kaj se ž njim godi; hvaležno je gospodu doktorju in gospé poljubljal roke.

Brez konca in kraja se jim je zahvaljeval Francek. Želel jim je božjega blagoslova; roke so se mu tresle, ko je zaklade zbiral in odhajal.

Denar je spravil v žep. Kolač je zavil v podarjeno suknjo, ki jo je stisnil pod pazduho. Čaj za prsi in konja je pa držal v roki.

Ves srečen in vesel je hitel domov.

(Dalje.)

Na žabe!

Jože Plot.

ospod Fortunat lovijo žabe! Ojé!« je šlo tisti dan vsevprek po vasi.

Gospod Fortunat je bil prišel letos s svojo družino v naše kraje; bil je goriški begunec, ki si je prišel poiskat pri svojih sorodnikih mirnejšega in varnejšega zavetja. Sredi naše vasi, spodaj za hišo, kjer so se nastanili Fortunatovi, je rupa, velika, umazana mlaka, kjer napajajo vaščani neizbirčno živino in spirajo prašičjo klajo. Prsteno kalna voda je pokrita z zeleno rastlinsko skorjo, in ta mlakuža je bila že od nekdanj žabam očitvidno prav prijetno in udobno bivališče. Kadar je na večer šel kdo tam mimo po kolovoznem potu, se je zmerom zagnala cela armada leporejenih urhov v lužo s svojih postojank na obrežnih kamnih, tako da je začofotalo po vsej rupi, in se je hipoma pretrgala vsa tista lepo tkana zelenkasta odeja na površju. »Žabarji!« je zato velikokrat počastil kak srboritež prebivalce iz naše vasi. Ob toplih, lepih večerih so se gospodje urhi hoteli izkazati hvaležne za uslugo, da jim je bilo pripuščeno bivati sredi vasi, pa so koncertirali, muzicirali ter ubirali svoje basovske inštrumente s tako vnemo, da je kar brnelo po vasi. Rega-rega-

reg! reg-rega-reg! je šlo brez konca skozi noč. Stari Bednjarjev očka, ki so bili jako tenkoslušni in so slabo spali, so se natihem jezili in rentočili marsikatero noč nad glasno muziko in neusmiljenimi pevci, ki jim ne dajo miru. Kovali so načrte, kako bi ugonobili to »kačjo zalego«, a čez dan si niso utegnili vzeti časa za izvršitev svojih naklepov, in v neprestani obilici dela so pozabili na vse svoje težave in napolprečute noči. A ljubi Bog se je usmilil ubogega moža.

Par dni po svojem prihodu že je prišel gospod Fortunat na imenitno misel. Ko se je nekoliko razgledal po novih krajih, je iztaknil tudi žabe, in se je vidno zelo razveselil.

»Pečenko bomo še jedli,« je oznanil navdušeno svoji družini, »pomislite, meso, izvrstno meso v teh slabih, dragih časih!«

In spravil se je takoj na delo. Iz stelje, ki jo je hlapec klestil pred šupo, je izvlekel dolgo, močno prekljo, jo ogladil, privezal na tanjšem koncu kratko vrvico in nasadil na motvoz ribji trnek. Tako je postal gospod Fortunat žabolovec in obenem glavna zanimivost našega kraja. Po cele ure je stopical ob rupi po blatni zemlji in čakal žab. Z napetostjo veččaka in užitkom najzagrizenejšega ter najstrastnejšega ribiča je opravljal svoj posel. Nepremično je držal palico nad vodo, se sklanjal z glavo in gledal ter motril vsak gibljaj vrvice. In — švrk! — je hipoma potegnil trnek iz vode. Žaba je bila hlastnila po nastavljeni muhi in običala ranjena na trnkovi bodici.

Gospod Fortunat je našel par dni zapored vsakokrat po celo skledo urhov. To je bila južina, masten obed! Gospod Fortunat se kar ni mogel načuditi, da puščajo Kranjci v nemar tako dragocene živalce, in da je on prvi izkoristil to nad vse ugodno priložnost cenene in dobre prehrane. A vaščani so spet s svoje plati debelo gledali, se čudoma čudili, šepetali in se smejali.

»Uf, žabe jedo, to ostudno nesnago,« so govorili med seboj.

»Saj ni to tako grda žival,« je končno oporekla splošni sodbi Marijanica, dekla pri Bednjarjevih, kjer so stanovali goriški ljudje. Takole je razlagala in utemeljevala svojo trditev: »Saj tudi konjskega mesa ljudje ne jedo, čeprav je konj lepši kot na primer prešič. Jedo ga pa samo zato ne, ker je konjevo meso od nekdaj zaničevano. Pa kaj bi ljudje zabavljali, če pa ne poskusijo! Seveda ne vedo.«

»A žaba ni konj,« se je veselo zasmejala stara Uračka.

»Seveda ni konj. Kaj bi tisto! Zakaj bi bila pa ravno žaba grda? Zato, ker je ne poznate. Jaz jo pa poznam in sem jo videla od blizu...«

»Uf, uf! Pfuj!« se je začelo gabiti zgovorni Urački.

»Oh, kako ste smešni! Meni se pa zdaj nič ne studijo žabe,« je nadaljevala zagovornica urhov. »Videla sem, kako so jih pripravili gospa Helena za jed. S škarjami so jim odstrigli najprej glavo, potem prste na nožicah, potem so jim pa slekli zeleni kožušček in...«

»O joj!« je zavpilo vsevprek in se začudilo. Stara Uračka je še pristavila v znak ogorčenja: »Pfuj!« In je debelo pljunila predse.

Božični prazniki.

Tudi dekla Marijanica se je smejala, potem pa nadaljevala:

»Zares ste smešni. Saj ni tako grdo. Seveda, no, ko so še v suknjicah, bi jih tudi jaz ne prijela...«

»Jaz nikoli ne, nãk, kaj tacega pa ne!« je trdila s hudo Uračka.

»A potlej so čisto lepe,« je dalje pripovedovala dekla. »Kračice, meso na skckih je tako lepo belo kot pri piščancih. In ravnotako dobro je kot kuretina. Da povem, jaz sama sem ga že pokusila, ko so mi ga dali gospa. Zares, ni dosti drugačno.«

Poslušalci so gledali deklo in se čudili. A da so žabe pridobile pri njih zdaj precej na svojem ugledu, je pričalo to, ker se je kmalu zatem oglasila tudi teta Blažička. In ta teta je tudi rekla besedo v prid žabam! Povedala je, da so tudi njena stara mati jedli kračice takih žabic, ki skakljajo po drevesih.

»Seveda, tiste so pa že lepše,« je menila Uračka. »A jaz ne bom jedla žab, nãk, ne teh, ne takih. Tako vam povem, rajši nič!«

»Stavim, da bi jih!« jo je zagotavljala dekla. »Seveda, vi bi ne smeli vedeti, da jeste žabe. Takole ob vašem godu na primer bi se moralo to storiti. Takrat bi vam zaklali piščanca. Ocvrli bi vam lepo žabje skoke, no, in par kurjih kosti bi se moralo dati vmes — in stavim, da bi vam šlo najbolje v slast. Morda bi jih celo na vse kriplje hvalili, da ni boljše pečenke na svetu, kot so ocvrti piščanci! Ha, ha, v resnici bi jedli žabe.«

»O jojmene!« je ogorčeno vzkliknila Uračka. »Žaba je žaba! Misliš, da ne bi takoj spoznala?« V svoji razdraženosti se je obrnila vstran. »Žabe so žabe, in amen je!«

Tako so se prerekale vašcanke in ocenjevale žabjo pečenko. Govorile so o urhah na njivah, pri delu in pri malicah, in marsikje se je celo ugibalo, kdo bi prvi spravil grizljaj žabje kračice v svoja usta. Eden je bolj pljuval kot drugi ob teh živih predstavah. Tako je postal predmet o žabah, Goričanih in o žabolovcih sploh eno najbolj perečih dnevnih vprašanj in ena najkratkočasnejših zabav.

Zgodilo se je, da so celo moški, vračajoč se z dela, velikokrat zašli v to občezanimivo besedičenje. A resnejši so navadno presodili:

»Gospod Fortunat ima prav; meso je zdaj drago, silno drago. Samo škoda, da se nismo nič z njim pogodili glede lovske najemnine. Dobro bi bilo, da bi bil vzel v zakup naše rupe. Ali bi ne bilo to koristno?«

Tako so možje po svoje razmotrivali to zadevo in se šalili zraven.

A največ opravka, preglavic in zabav je dal žabolov vaškim otrokom. Kdor izmed njih se je le mogel izmuzniti izpred skrbnih materinih in strogih očetovih oči, se je skrivaj pritihotapil v leskovje ob rupi, ali pa je napeto opazoval žabolov oddaleč izza hiše ali skednja. Čisto umevno, zakaj vso dečad je neznansko zanimalo, kako izvaja gospod Fortunat svojo umetnost. In treba je bilo le pogledati, oziroma nekoliko poslušniti, kadar se je oglasilo iz bližnjih hiš: »Ančka, kje imaš otroka?« Ali: »Janez, kam si dal koš?« Ali, če so zareniačili pred podom oče: »Viš ga no spaka!

Kje pa spet tičiš, Tonče? Kam sem ti pa rekel?! Tonče, Tonče!« Ob takih prilikah, pravim, je bilo treba biti le zraven, in si lahko videl, oziroma slišal, kako je švistnil izza leskovega grma ob rupi Tonče in pritajeno stekel za Bednjarjevo hišo, da ga ne bi zalotili oče, odkod prihaja. In Ančka se je zdrznila za kakim vogalom hiše ter boječe in prihuljeno stopila pred vežo po otroka, kjer ga je bila pustila. In Janezek je spet kakor strela planil iz svojega skrivališča pred pod in si skrbno optal koš na rame; s povešeno glavo je racál na odkazano mesto, oprezno pretuhtaval, koliko je zamudil, in se ozíral izpod koša na vse strani, če ga je kdo videl. Res, te šmentane žabe! Mnogokrat si potem slišal, kako je zapela očetova brezovka okrog Tončkovih hlač, kako je zajokala Ančka v veži in obupano zaprosila: »Mama, nič več! Av, boli, av! Nič več žabe... Av, av! Mama, saj bom ubogala!« In mali Janezek se je glasno pricmeril na trato, grdo pogledal proti rupi in trdno sklenil, da se ne zmeni več za žabje neumnosti...

Zgodilo se je, da se je uresničila vélika želja nadušljivega očeta Bednjarja: Utihnili so najglasnejši ponočni muzikanti, ki so kratili očetu že itak malenkosten počitek — izginili so urhi v luži sredi naše vasi. Gospod Fortunat je bil namreč v svojem velikem apetitu izvlekel že vse žabice po trnkah iz vode v svojo veliko skledo s pokrovcem. In gospa Helena, gotovo tudi vneta ljubiteljica zalitih žabjih kračic, je z največjo skrbjo obstrigavala nožice in slačila gospodom urhom baržunasto-zelene gala-frake. Tako je teden dni priromal na obedno mizo goričanskih gostov vsakokrat poln krožnik najokusnejših slaščic, jako spretno praženih žabjih kračic. Potem je pa naenkrat zmanjkalo te pojedine — ves rod kračarjev v naši rupi je bil zatrt. Za to uslugo je dobil gospod Fortunat od očeta Bednjarja liter najboljše medicine v dar.

Zdaj se je začel lov tudi po drugih rupah. A izkazalo se je kmalu, da je bila naša rupa najboljša. Gospod Fortunat se je večkrat precej nevoljen vračal domov: lovil je celo popoldne in ujel samo par srednje debelih, včasih naravnost slabotnih urhov. Ker se torej ta šport ni več posebno obnesel, ga je začel gospod Fortunat sčasoma opuščati. A večkrat so se mu še cedile sline po »debelem tednu«.

Nastala je pa medtem druga vrsta žabjelovcev. Ukaželjni otroci so se kmalu tudi sami izučili v tem poslu, in zdaj jih ni ugnala nobena šiba. Posebno kadar so gnali ovce na pašo, so uhajali k raznim mlakam in rupam. Trнке so si bili sami nabavili iz bucik, in menda ni bilo fantička v vasi, ki bi ne bil imel skritega v žepu tega predmeta. Žabe so otroci nosili gospodu Fortunatu. Pa saj se je tudi izplačalo! Gospod Fortunat je plačal za vsakega urha dva krajcarja, za mastno rejene celo groš! Francelj, ki je služil pri Bednjarjevih za hlapca, jih je naložil neko nedeljo popoldne za celo krono! To je bilo življenje!

Kovičev Tonče, ki je zmerom želel, da bi bil enkrat bogat, se je polakomnil lahko prisluženih denarcev, in je zaupno povedal svojemu prijatelju Blažičevemu Janezku:

»Veš kaj, Janezek, na Stonik pojdiva! Tam so žabe!«

»Uh, saj res!« je od veselja poskočil mali Janezek. »Tam jih dobiva!«

Stonik je četrť ure oddaljen od naše vasi. Velika, blatna rupa leži pod gričem sredi njiv in travnikov. Tisti dan sta se mlada žabolovca domenila, da ženeta takoj popoldne ovce na pašnike v Stoniku. Pripravila sta se kar najskrbneje za lov. Preskrbela sta se z najpripravnejšima palicama in z najostrejšimi trnki, ter nalovila celo škatlo muh za vado. Vse to sta že dopoldne poskrila v grmovje ob poti, ki drži v Stonik. Bala sta se namreč vsekakor, da vzbudita doma sum, kaj sta natihem skovala. Če zvedo domači, potem bi se znala ponesrečiti tako težko pričakovana izvršitev njunih namer. Zato opreznost!

Prišla je četrta popoldanska ura. Ovce so začele beketati v stajah — bližal se je čas paše. Janezek je obtrgaval za svinjakom korenje, se venomer muzal in pogledaval, kdaj se prikaže sosedov Tonček. Ko je zaslišal izza bližnjega hleva njegov močni glas: »Hí, hí, koštrunci!«, se je takoj odzval, skočil s pručice in skoro zavrisnil:

»I, i, Tonček!«

Tako je bil domenjen odhod.

»Ovce vpijejo,« sta priganjala doma, »lačne so že, lačne. V Stoniku se dobro najedo.«

In domači so se kar čudili, kako kmalu sta danes odgnala pastirja na pašo; tako pridna še nista bila nikdar! Koncem vasi sta prišla z backi vkup.

»Danes naloviva žab!« je menil Tonče. »To jih bodo plačali gospod Fortunat!«

Izpod svoje suknje je privlekel žakeljček in ga pokazal Janezu.

»Sem noter pospraviva svoj plen. Magari cel žakelj...«

Fanta sta veselo tekla za ovčami in spotoma računala, koliko urhov utegneta naloviti.

»Vsak vsaj za krono; najmanj vsak eno krono dobiva!« je sanjaril Tonče.

In Janezek je ponavljal in čebetal:

»Krono, uj, celo krono!«

Spotoma sta še vzela iz skrivališča v grmovju svoje žabolovske priprave. Ovce sta zagnala v breg nad stoniško rupo. Tam je bil dober pašnik, in ovčad je tam rada ostajala mirna. Samo to je bilo sitno, ker je bila v bližini Lončarjeva detelja. In pastirja sta predobro poznala očeta Lončarja, hudega moža z dolgimi, še hujšimi brki! A končno sta se lepo sporazumela, da z vzajemno skrbnostjo podpirata drug drugega pri žabolu.

»Vsak bo nekaj časa pasel, nekaj časa lovil,« sta sklenila.

Prvi je odšel k rupi Tonče. Prekljo je otvezel s trnkovim motvozom in takoj poizkusil svojo srečo. Janezek je ostal pri backih in je poželjivo gledal na lužo. Z vso napetostjo je motril in čakal, kdaj privleče njegov kompanjon prvo žabo na dan.

»Si že kaj ujel, Tonče?« je venomer izpraševal in nestrpno iztezal vrat z dolgočasnega brega.

»Čakaj no, malo počakaj!« je odgovarjal Tonče in mencal z bosimi nogami po blatu ob rupi. »Ne gre tako brž. Ko enkrat ugledajo žabe natak-njenc muhe, potem bo že . . .«

In potrpežljivo je stopical po brozgi in stegal svojo palico preko vode. A ni bilo žabe, ki bi popadla nastavljeno muho.

»Jim ne dopade muha?« se je hudoval Tonče. »Trnek imam gotovo dober.«

»Poglej mojega!« je zaklical z brega Janezek. Urno je stekel k tovarišu, da mu pokaže svojega. Razkaže mu, kako spretno je ukrivljena njegova bucika. »Boljši je moj trnek kot tvoj.«

»Hm, čisto dober je moj!« je potrdil Tonče. Skrbipolno je dodal: »Ali kaj delajo neki žabe, da jih ni vun! Jaz vem, da so tukaj.«

»Seveda so,« je zagotavljal Janezek. »In še veliko jih je. Kolikokrat sem jih videl!«

V prevažnem pomenku sta hipoma pozabila oba na backe, na Lončarjevega očeta in na njegov hudi obraz s še hujšimi brki. Janezek je uredil svojo žabolovsko pripravo in začel tudi loviti. Nastavljala sta semintja — povsod brezuspešno. Nič in nič! Po daljšem času naporenega stopicanja je spet Tonček pretrgal pozorni molk.

»Ni jih, pa jih ni!« je dejal. »Tako ne bo šlo.« Svetla misel mu je zableščala v iznajdljivih možganih.

(Konec prihodnjic.)

Zabavni dogodki iz minulosti.

Po raznih virih nabral Gnjevoš.

1. Po domače.

Ludovik XV., francoski kralj, je že kot deček zelo pazil na razne dvorne ceremonije in običaje. Ko je prišel nekoč na dvor ruski car Peter Veliki, ga je enajstletni Ludovik sprejel, oblečen v uniformo. Na glavi je imel po običaju tedanjih dni lasuljo, na prsih pa je nosil vsepolno častnih redov.

Carju Petru se je zdelo vse skupaj smešno. In mesto, da bi se poklonil, je vzel dečka na roke in šel z njim v dvorno palačo.

2. Zamena.

Svojčas so imeli po dvorih povsod človeka, ki je bival tam samo za to, da je ljudi kratkočasil in zabaval s svojimi dovtipi in šalami. Rekli so mu dvorski norec. Neapeljski kralj Alfonz je imel norca, ki je vse budalosti, ki so se pripetile na dvoru, napisal na posebno tablico.

Nekoč je kralj želel videti tisto tablico. Dvorni norec mu jo prinese, in kralj ves osupnjen ugleda na njej svoje ime. Dal je namreč nekoč nekemu Afrikancu mnogo tisoč denarja, da mu nakupi v Afriki iskrih konj. In ta dogodek je zapisal norec med neumnosti.

»Kakšno nesmiselnost sem pa zagrešil s tem,« vpraša kralj skoro nekoliko nevoljen.

Norec pa odvrne mirno: »Edino to, da si zaupal tujcu iz Afrike, ki ga nič ne poznaš, tako vsoto denarja. Boš videl — tujec bo ostal s tvojim denarjem lepo doma!«

»Kaj pa,« je menil kralj dalje, »če vendarle prižene konje, ali pa prinese denar nazaj?«

»Potem bom pa izbrisal tvoje ime in njegovo napisal,« je odvrnil norec. Kralj pa se je zadovoljno nasmehnil njegovi hudomušnosti.

DEKLAMOVANKE.

1. Sosedov Janez in naš ded.

Sosedov Janez je študent,
učen in moder kakor šment.
In dedek naš — no, kaj bi rekel:
na paši le krompir je pekel,
in v šoli nikdar si glavé
ni belil — a vendar mnogo vé.

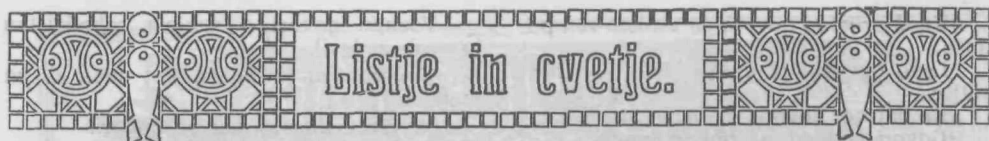
Pa Janez priskakljá do deda,
in ta uide mu beseda:
„Li veste, ded, da svet se suče?“
— „Trdé bi moral biti buče,
če tega stavec ne bi vedel!
Ko si doma še močnik jedel,
že vedel jaz sem te reči.
Le to se meni čudno zdi,
da v glavi se nam ne zvrtili,
in da mladina še zabave
po plesih išče vrtoglave . . .“

Počitnice so prišle spet,
spet z Janezom se snide ded.
(Ščipalnik Janez je imel —
čemu si ga je pač nadel,
nikomur ni še razodel.
Najbrž je hotel biti lep
in sčasoma posili slep.)

Jeziček dedu se razveže,
tako jo Janezu zareže:
„Ej, slabo, slabo, Janez moj!
Slepote varuj se in boj,
slepote dušne in telesne.
Besede govorim ti resne:
Vse, kar zapira jasni vid,
gotovo ti ne bode v prid.
Le tisti pravo pot pogodi,
ki daljo prej z očmi presodi . . .“

Maksimov.

Zakaj?

1. **Zakaj bogotajci taje Boga?** Prvi in poglavitni vzrok bogotajstva nam je že povedal kralj David: Ne umnež pravi v svojem srcu: ni Boga! Torej le taki nesrečni ljudje, ki nimajo glave in srca na pravem kraju, so bogotajci. Ko bi poznali in prav umevali božja dela v stvarjenju in ohranjenju sveta, bi morali spoznati tudi Stvarnika, Boga. Jako značilno pa je to, ko pravi David, da v svojem srcu taje Boga! Da, le strastno in zlobno srce omrači tudi um tako, da nima pravega spoznanja. O, človek istinito dobrega, plemenitega, svetega srca se veseli svete vere in zagotovi tudi razumu pravo spoznanje. Zato je razsodil že sv. Avguštin tako odločno: „Nikdo ne taji Boga, razen tisti, ki bi mu bilo ljubše, če bi ne bilo Boga“.

2. **Zakaj se obdrži led vrh vode?** Zato, ker led ni tako gost in je torej lažji nego voda. S tem je v zvezi neka izredna lastnost vode. Občni naravni zakon je ta, da toplota razteza vsa telesa ter so tem lažja, čim gorkejša so. Pri vodi pa je tale izjema, da je najgostejša pri temperaturi 4° C. Torej postaja manj gosta in lažja, če se segreje nad 4°, ali če se ohladi pod 4°. Poleti se vzdiguje gorkejša voda od dna proti vrhu, pozimi pa mrzlejša. Zato se led nareja nad vodo, in če se odtrga, plava po vodi. Ko bi ne bilo pri vodi te izjeme, bi začela voda zmrzovati pri dnu in mnogokje bi popolnoma zamrznila, in povodne živali bi poginile!

Glejte, kako ima navidezno majhna reč tako velike posledice, in kako se božja modrost in dobrotljivost razodeva vsepovsod! Zato je pa tudi tako zelo koristno, da podrobneje in natančneje razmišljujemo vzroke raznih pojavov.

3. **Zakaj izstreljene krogle žvižgajo, ko lete po zraku?** Vsled nepredirljivosti, ki je občna lastnost vseh teles, se mora brzo letečim kroglam zrak hitro umikati ter se obtem hudo strese in ti krepki sunki se valovito širijo na vse strani, da zadoni tudi v naših ušesih.

4. **Zakaj nas kožuovina greje pozimi?** Zato, ker je kožuovina slab prevodnik toplote. Le prav počasi sprejema gorkoto od našega telesa in jo le pomalem odaja. Na isti način pa tudi zadržuje mraz od zunaj. Kožuovina sama ni gorka, marveč le zabranjuje, da ne odhaja naša naravna telesna toplota. Torej nas ne „greje“ v pravem pomenu besede. Isto velja v manjši meri tudi o drugih oblačilih.

Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

Govoriti.

Govori malo, a to dobro. — Malo govoriti, veliko povedati kaj velja. — Veliko in dobro govoriti sta malokdaj skupaj.

Kjer se veliko govori, se malo resnice dobi. — Kdor veliko govori, veliko ve ali veliko laže. — Veliko govoriti in lagati je v bližnjem sorodstvu. — Kdor veliko govori, mu veliko verjeti ni.

Govori malo, poslušaj veliko.

Govori malo, pa dobro premisseno. — Kdor hoče dobro govoriti, mora dobro misliti. — Kdor govori, ne da bi mislil, ta strelja, ne da bi meril.

Veliko govoriti je nevarno.

Kdor veliko govori, mora veliko slišati. Kdor najmanj govori, ta je najmanj ogovoren.

Malu govoriti, malo jesti in piti, za to ni treba nikomur žal biti.

Govori in molči o pravem času! — Govoriti in molčati o pravem času, je velika modrost.

Govoriti je srebro, molčati zlato.

Kjer je dolžnost govoriti, tam ne smeš molčati.

Kdor ne zna govoriti, tudi ne zna molčati.

Ta ne zna govoriti, ki ne zna molčati. Kdor zna govoriti, ta zna veliko; toda oni zna več, ki zna molčati.

Kdor govori, ta seje; kdor molči, ta žanje.

Ni na tem, kdo govori, marveč, kaj govori.

Iz obilnosti srca usta govoré.

Kakor kdo govori, tak je.

Vsakdo govori, kakor zna.

Drugače govori gospod, drugače sluga (hlapec).

Nihče ne govori tako, da bi vsem všeč bilo.

Kdor zna govoriti, je povsod doma. (Zna se prikupiti, da je povsod dobrodošel.)

Kdor noče govoriti, noče nič dobiti. (Kdor jezika ne rabi, kruha strada.)

Kdor dobro govori, dobro živi. (Zna si pomagati v raznih okoliščinah, pridobiti si ljudi.)

Govoriti moramo kakor ljudstvo, misliti kakor modrijani.

Govorjeno je govorno. — Kar se govori, se ne da z nobeno gobo več izbrisati.

Kadar zlato govori, vsaka beseda oslabi. — Zlato ne govori, pa premore vse.

Kdor prijetno govori, ga vsakdo rad poslušaja.

Lepo govoriti je dobro, lepo delati še boljše.

Ki največ govori, najmanj stori.

Govori resnico, ne boj se vraga.

Govori, kar je res, stori, kar smeš, to sta stezi do nebes.

Govori največ sam s seboj. — Govori malo z drugimi, a veliko sam s seboj.

Ne govori na skrivnem, za kar bi ne hotel biti odgovoren v javnosti.

Kdor ti o drugih slabo govori, govori tudi (drugim) slabo o tebi.

Kdor veliko o drugih govori, si jezik prismoji.

Ne govori o človeku, ki ga ne poznaš.

Govori dobro o svojih prijateljih in molči o svojih sovražnikih.

Če govoré ljudje o tem, kar ima človek dobrega, povedo le polovico; če pa govore o njegovih slabostih, povedo še enkrat toliko.

Nič ne pomaga takemu govoriti, ki se ne da pregovoriti.

Vsakdo govori o svojem rokodelstvu (o svoji zadevi).

Govori, kar je boljše kot nič, ali pa molči.

Ni vse evangelij, kar se govori.

Ne govori in ne delaj, česar bi ne smel slišati in gledati tvoj sovražnik.

Rebus.

(Priobčil Internus.)

Šaljivo vprašanje.

Kje lajajo psi z repom?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Vabilo na naročbo.

Težave za izdajanje listov v sedanjih razmerah so zelo narastle. Mnogi listi so že morali prenehati ali pa izhajajo neredno. Tudi mi smo v skrbeh. Toda v teh za vzgojo neugodnih časih je dobro mladinsko berilo še posebno potrebno, da se otroci ne zanemarijo in ne podivjajo. Zato nujno prosimo vse prijatelje mladine, naj nas ne zapustijo, marveč po svoji moči podpirajo: naj nam ostanejo zvesti sedanji naročniki in pridobivajo še novih.

Cena „Vrtcu“ in „Angelčku“ je skupno 5 K 20 h; „Angelček“ posebej stane na leto 1 K 20 h. (Ako kdo naroči vsaj 10 izvodov „Angelčka“ skupno, se zniža cena na 1 K.) Naročnina in vsi spisi, namenjeni „Vrtcu“ in „Angelčku“, naj se pošiljajo z naslovom: **Anton Kržič**, c. kr. profesor v pok. v Ljubljani, ali **Uredništvo „Vrtčevo“** (Pred škofijo št. 9).

V **Katoliški Bukvarni** se dobivajo tudi še ti-le urednikovi spisi: 1. „Vrtec“, 1905–1916, vezan po 4 K. — 2. „Angelček“ (razen I., II., IV., VIII., IX. in X.) vsi tečaji po 1 K vezani. — 3. „Obnovljeni vrtec“, I. zvezek vezan 3 K. — 4. „Nedolžnim srcem“ po 1 K 20 h kart. in 1 K 35 h lično v platnu. — 5. „Osmero blagrov ali nauk o srečnem življenju“, broš. 1 K 60 h, vezan 2 K. — 6. „Vzorniki prvega sv. obhajila“, v platnu 1 K 60 h, broš. 1 K. — 7. „Zgledi bogoljubnih otrok“ iz vseh časov krščanstva, trije zvezki, broš. po 60 h. — 8. „Sv. Germana“, zgled krščanske potrpežljivosti, 10 h. — 9. „Molimo!“ ali najimentionejši nauki o molitvi: I. Kako? II. Zakaj? skupaj 20 h. — 10. „Mala zakladnica“. Zbirka krajših molitvic in pobožnosti z obilnimi odpustki, vez. 20 h, broš. 10 h. — 11. „Boj zoper lažnjivost“, broš. 10 h. — 12. „Cerkvena zgodovina“ v platnu 1 K 80 h.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stane s prilogo vred za vse leto 5 20 K, za pol leta 2 60 K. — Uredništvo in upravništvo Pred škofijo št. 9 v Ljubljani.